

li je doista celokupna istorija socijalizma bila samo sled nasilja, poraza i izdaje? Kod Crne knjige nema diferencirane analize nedela, njeni pisci ne razlikuju politiku pojmovima kritičke nauke, već nedela razlikuju jedino prema obimu i istorijsko-geografskoj boji. Iza svega stoji jedan princip – zločinački duh komunizma.

"Počinilac iza počinilaca" jeste komunizam, marksizam, lenjinizam jedan isti demijurg zločina, svet kriminalne volje. Tvrdnja da je svaki komunizam na vlasti bio zločinački, uvreda je "reformskih komunista" od Dubčeka do Gorbačova, od Buharina do Aljendea i Mendeleva. Denunciranje marksizma kao "matrice celokupnog zla" je optuživanje istorije socijaldemokratije i napad na sve demokratske socijaliste koji su postojali i postoje unutar nemačke socijaldemokratije (Wipperman 1998 a). Bilans CKK ne razlikuje namerno ubijanje (teror) od nemamerne smrti (glad, bolesti). Višeslojna analiza treba da razlikuje izvorno i reaktivno (povratno) nasilje. Unutar ideologije postoje sadržaji čija primena goni na nasilje (zaplena, konfiskacija, kolektivizacija), a organizacioni činioci takođe posredno vode nasilju (unutarpartijske čistke, borba oko vlasti što se izrođava u teror nad vanpartijskim grupama). Složeniji je bilans reaktivnog nasilja koje je posredovano građanskim ratom 1919-21, spoljnim opasnostima (opasnost spoljne intervencije i fašizma, kod SSSR-a, uticaj rata u Vijetnama i SAD u Kambodži, obračun sa saradnicima okupatora i pretnja Staljina u Jugoslaviji i sl.). Slično raščlanjivanje sklopa terora u svakoj zemlji otklonilo bi paušalnost bilansa žrtava.

Pomenuto je više pisaca kojisu ukazali na neubedljivost gledišta da je marksizam jedinstveni i zajednički izvor zločina u socijalizmu? U CKK se tvrdi se da u krajnjoj instanci to nisu maoizam, staljinizam, niti Pol Pot već ključna načela marksizma. Kod svih tumačenja ove vrste radi se o fundamentalističkom kompleksu teoretičara: treba svesti zločine na jedinstveni praišvor koji je svima zajednički (Schumann, Rosenblum 1998). To znači tobože biti teorijski radikalniji, ići do pravog korena, a ne plivati po površini diferenciranim razlaganjem i razlikovanjem motiva, situacija, kulture itd. "Fundamentalisti" time nastoje da automatski osude krajnji izvor kao najdublji uzrok i posledice kao epifenomene, dakle jednim udarcem obe pojave. Čitaoca treba lišiti dilema, da li je kriv Staljin ili Marks. Kriva su obojica (kao i kod svakog politiziranog mišljenja dileme su hazardne jer unose sumnju), zato celu misao treba denuncirati. A, istovremeno se stvara privid nove radikalne duboke kritike koja seže do korena i nije površna. Paušalnost osude je očigledna. Bilo bi to otprilike isto kao kada bi izreku "Bog sa nama" ("Gott mit uns", koju su koristili nemački oficiri u ratu) prihvatili kao objašnjenje, da su, naime, zločini Vermahta jedna kvazi prirodnopravna posledica hrišćanstva (Schuman, Rosenblum 1998). Ideje se u praksi izobličavaju, spajaju sa imperativima moći i lokalnom političkom kulturom kadrova koji ih sprovode, pa im se namere i sadržaji izvrću. Osnovne ideje odvajaju se od izvornog smisla i konteksta pa postaju gola poštapalica – tekuća fraza. To se zbivalo sa epohalnom ključnom idejom 18. veka, prosvetiteljstvom, a i sa komunizmom koji je to postao od kraja 19. veka. U istoriji komunizma ovaj proces možda je najvidljiviji: kod različitih ideologija koje su pravdale čistu politiku moći, ideja komunizma izobličena je u svoju suprotnost (kao što se danas ideja o zaštiti ljudskih prava koristi u imperijalne ciljeve). Od jedne emancipatorske misli marksizma koja je istekla iz središta zapadne kulture i bila demokratska snaga (I. Soletto), nastajale su raznolike ideologije antizapadnih, antidemokratskih i antimodernih pokreta.